

HISTORISCH BEELDMATERIAAL MASSAAL OFFLINE

Auteursrechtelijke risico's voor archiefinstellingen veel groter dan gedacht

Archiefinstellingen verwijderen steeds meer historisch beeldmateriaal van hun websites. Daarmee worden de resultaten van vele jaren digitaliseringsbeleid tenietgedaan. De branchevereniging van archiefinstellingen slaat alarm.

Erfgoed Leiden verloor onlangs een rechtszaak over het online publiceren van anonieme prentbriefkaarten uit het begin van de 20^e eeuw. Vanwege deze zaak halen veel instellingen hun prentbriefkaarten en daarmee vergelijkbaar beeldmateriaal offline.

Anonieme makers

Archiefinstellingen doen veel onderzoek om rechthebbenden op te sporen en afspraken met hen te maken voordat ze afbeeldingen op internet publiceren. In het geval van oude prentbriefkaarten is meestal niet bekend wie de maker is van de foto op de kaart, maar wel wie de uitgever is. Auteursrechten van uitgeverijen vervallen na 70 jaar; auteursrechten van makers echter pas 70 jaar na de dood van de maker. Archiefinstellingen verkeerden daarom in de veronderstelling dat zij anonieme prentbriefkaarten ouder dan 70 jaar in hun beeldbanken mochten publiceren. Nu blijkt dat dat toch niet zo is.

Onmogelijke opgave

“Het wordt bijna onmogelijk om ons werk goed te blijven doen”, zegt Chantal Keijsper, de voorzitter van de Branchevereniging Archiefinstellingen in Nederland (BRAIN). “Het is de taak van archiefinstellingen om hun collecties zo laagdrempelig mogelijk beschikbaar te stellen aan het publiek. OCW en de lokale overheden vragen dat ook van ons.” De afgelopen jaren is er veel geïnvesteerd in digitalisering van archiefmateriaal en in de ontwikkeling van online beeldbanken. Het gebruik van archiefcollecties is daardoor explosief toegenomen. Die ontwikkeling dreigt nu te stagneren.

Verstrekkende gevolgen

Nu het risico op claims en boetes groter blijkt dan gedacht, worden instellingen nog voorzichtiger dan ze al waren. Erfgoed Leiden haalt voor de zekerheid ruim 100.000 foto's offline. Het Regionaal Archief Tilburg zette al eerder 80.000 van hun 110.000 digitale foto's 'op zwart'. Het Noord-Hollands Archief maakte eerder deze week bekend 56.000 anonieme prentbriefkaarten van internet af te halen. Tientallen archiefinstellingen in het hele land doen hetzelfde. Bij elkaar worden er zo honderdduizenden digitale afbeeldingen aan het publieke digitale domein onttrokken.

Hoger beroep

Erfgoed Leiden heeft hoger beroep aangetekend tegen het vonnis van de kantonrechter. De zaak wordt ondersteund door de branchevereniging. “Niet alleen onze achterban, maar vooral ons publiek wordt gedupeerd door dit vonnis,” aldus voorzitter Chantal Keijsper. “Het is van het grootste belang dat dit van tafel gaat.”